

פרוטוקול מס' 341

מישיבת ועדת העבודה

יום ב', ל' בסיוון תשל"ו, 28 ביוני 1976, שעה 10.00

נ כ ח ו:

חברי הוועדה: ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר

ד. לוי

מ. גז

ל. דיציאן

א. לבנבראון

ז' אמיר

מ. ידיד

מוזמנים:

מ. קנט - מנכ"ל פרזות

ש. כהן - משרד השיכון

י. פלד - חב' עמידר

א. עמיאל - מחאם פעולות חברה וקהילה -
עיריית ירושלים

ד. מאירי - עובד קהילתי, עיריית ירושלים

ד"ר מ. משכן - חבר מועצת אוהל יוסף

מ. אילוז - יו"ר ועד זוגות צעירים

ד. אביכזר - חבר ועד זוגות צעירים

ב. יפלח - " " " "

ד. כהן - " " " "

מזכיר הוועדה: מ. משולם

ר ש מ ה: מזל כהן

סדר היום: הצורך בשיפור תכנית +3 - הצעה לס"ה של חה"כ ח. שמעוני
הצורך בתכנון וקביעת קריטריונים לפינויים וחיטולם
של מסכנות העוני בישראל - הצעה לס"ה של חה"כ מ. ידיד

הצורך בשיפור תכנית 3+ - חה"כ ח. שמעוני
הצורך בתכנון וקביעת קריטריונים לפינויים
וחיסולם של משכנות העוני בישראל - חה"כ מ. ידיד

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני פותחת את הישיבה.

לפני שנעבור לדון בנושאים שקבענו לעצמנו - קבלתי העתק מברק שנשלח אל שר השיכון מטעם ועד האזבסטונים בחודש דצמבר אשר בו הם כותבים, שעד היום טרם קבלו את הדירות המובטחות. מאחר והיינו שם, היו התכתבויות והובטח שמעמידים 51 דירות לרשות האזבסטונים לשם אכלוס, היינו רוצים לשמוע דווח בעניין זה, מדוע הנושא לא התקדם. הם רצו לעשות הפגנות מחדש, בקשתי אותם: חנו לנו שהות לברר את הנושא הזה. האם באמת לא הועמדו לרשותם 51 הדירות שהובטחו?

ש. כהן:

51 דירות הובטחו. לא אמרנו שמועד הגמר הוא בתאריך כל כך ברור, אלא אמרנו בשלבי גמר אחרונים. 15 דירות הן בנוה יעקב. הבית גמור, אבל יש חקלה עם הקבלן, כפי שקורה עם מספר קבלנים פרטיים שיש להם קשיים כספיים. החברה שהתקינה את המעלית לא נתנה תעודה שהמעלית בסדר, למרות שהמעלית בסדר. על אף הבעיות הפורמליות אנחנו עושים מאמצים למסור 15 הדירות לחברת פרזות.

היו"ר ש. ארבלי:

הדירות עוד לא נמסרו לחברה והיא עוד לא חלקה אותן?

ש. כהן:

נכון, אבל היא אמצה אותן למועמדים. 36 דירות נוספות בתלפיות מזרח בשלב ג'. אני מביין שלגבי חלק היתה קבלה ראשונה והיתר יהיה במועדים קרובים. לא אמרנו ש-51 הדירות הן לשנת 1976.

מ. קנט:

בנוסף ל-51 הדירות, הודענו לתושבי האזבסטונים, כל מי שרוצה דירה יד שניה, אנחנו מוכנים לרכוש עבורו דירה. יותר מ-20 יהודים פנו אלינו ונענינו לבקשתם. כל מי שפונה ומבקש לעבור דירה, אנחנו בהחלט מטפלים. אנחנו התחלנו להקצות לפני 4-3 חדשים דירות קטנות לקשישים וקשישים בודדים. זה הולך בקצב הרבה יותר טוב ממה שחשבתי, כי רכשנו בצורה מסיבית 30 וכמה דירות. אם זה ימשיך ללכת כך, אני חושב שתוך שנה לפחות יאת בעייתם, למעט אותם יהודים שלא ירצו לצאת. ישנו יהודי, שהדירה לא מוצאת חן בעיניו, לזה אנחנו לא מסוגלים לענות. אבל ליהודים נורמליים שיקבלו את ההצעות, אני מניח שתוך שנה או שנה וחצי נפתור את בעייתם. התחייבנו בזמנו לכל קשיש שרוצה לצאת לדירה בשכר דירה, לשלם עבורו.

א. לבנבראון:

באיזה חנאים מקבלים את הדירה?

מ. קנט:

לפי שכר דירה שנקבע ע"י ועדת שרים לענייני כלכלה.

היו"ר ש. ארבלי:

הייתי מבקשת שתפגשו עם הוועד ותסבירו להם את המצב.

ש. כהן:

קודם כל הם יודעים. המברק בא ללחוץ ולזרז את עבודות הגמר.

מ. קנט:

הם נמצאים בחמונה. יו"ר הוועד כל יום בשעה שתיים מופיע אצלי במשרד. זה נכון שזה נכתב כדי ללחוץ. יש להם טענה נוספת ועל זה הם בקשו רשות להפגין. היה מדובר שיחליפו להם 20 דירות ויתנו להם דירות ברחוב חברוני. זה סוכס בזמנו עם מר אלפנדרי והיתה התכתבות בענין זה, לתת להם 20 דירות ברחוב חברוני במקום בתלפיות. כאשר זה בא לוועדה, משרד הקליטה התנגד לתת את הדירות והם הולכים להפגין על הענין ולעסק הזה עוד יהיו הדים.

ש. כהן:

אני מציע להזהר מזה. זה יותר מדי קל לומר שמשרד הקליטה לא

בסדר. אני מציע לא להגרר אחרי זה.

היו"ר ש. ארבלי:

אנחנו לא באים להתערב איפה משרד השיכון נותן את הדירות. היתה התחייבות לגבי 51 דירות, את זה צריך לקיים. מתי אתה חושב שיהיה השלב הסופי?

ש. כהן:

בחלק מן הדירות היתה קבלה ראשונה.

מ. קנט:

אני מעריך חוץ שלושה חדשים. כל תאריך יותר מוקדם, אני אומר תודה.

היו"ר ש. ארבלי:

נזמין אותם ונאמר להם את כל זה.

עוברים לענין השני - כפי שידוע לכם, היתה הפגנה של תושבי קטמון ט' וחברי הכנסת נפגשו אתם. אנחנו הסכמנו בוועדה לקיים ישיבה ולשמוע אותם בנוכחות הצדדים הנוגעים בדבר.

א. עמיאל:

אני מתאם לענייני חברה וקהילה בעירית ירושלים במחלקת החינוך ואני נמצא במלגה האת השכונה בחוקף תפקידי כעובד העיריה. אני רוצה להתייחס לנושא הדיוור. חלק מהעקרונות של העבודה המקצועית, העבודה הקהילתית הוא עבודה ביחד עם התושבים, כדי להביא למעורבות התושבים לבעיות שלהם ולתפש ביחד אתם דרך למציאת פתרון לבעיות הללו יחד עם הגורמים הנוגעים בדבר. במסגרת הזאת בצענו סקר יחד אתם על נושא הדיוור. אנחנו בדקנו 207 משפחות באזור די מצומצם בקטמונים, זה כולל קטע אחד של קטמון ט' וקטע מקטמון ח'. הממצאים שמצאנו צריכים להדליק אור אדום אצל כל אחד שדואג לחברה הישראלית ורוצה בקדומה. אצל חלק גדול מהאוכלוסיה שישנה שם מצאנו צפיפות שעוברת את הקו האדום של +3 לחדר. גם ועדת כץ שישבה בשעתו ראתה בזה קו אדום. מצאנו בכמה דירות למעלה מ-5 בחדר אחד. אני לא חושב שאנחנו יכולים לקיים חוק חינוך חובה בתנאים האלה של דיוור. זאת עובדה, שאפילו חבר כנסת שביקר שם ראה שיש ריב בין אחים ולפי תור הם צריכים להכין את השיעורים, שלא לדבר על בריאות. למעלה מ-106 משפחות סובלות מבעיות של מחלות שקשורות עם רטיבות, כל מיני דלקות שאח"כ יש מהן הסתבכויות למחלות לב. לגבי חלק יש מסמכים רפואיים.

היו"ר ש. ארבלי:

זה רק בקטמון ט' או בכל הקטמונים?

א. עמיאל:

שמעתי מאנשי בריאות שהבעיה היא של 16 אלף משפחות בירושלים. אני מדבר רק על דברים שהופיעו במידגם שעבדנו עליו. מצאנו שם, שנוסף לבעיה של התפקוד הלימודי ישנן בעיות בריאות רציניות. מצאנו שילדים מבליים את רוב זמנם מחוץ לבית. אפילו היו מקרים ששתי משפחות היו באותה דירה, וגם שלוש וארבע משפחות. מה קורה? הבן מתחתן מביא את האשה לבית הוריו וגרים ביחד ולא מצליחים לרכוש דירה במציאות של היום. אם שר הבריאות מדבר על פיתוח דור טכנולוגי שיתחרה בשוק האירופי, אני חושב שפה מפתחים חממות לפשע במקום חממות להשכלה וליצור. ילדים אין להם איפה לישון ומסתובבים לילה שלם מחוץ לבית עד שהאבא יצא לעבודה והם יוכלו לישון. המצב הזה לא נסבל וצריך לעשות מאמצים לשינוי המצב הזה.

יש קבוצה של משפחות, שלא הופיעה

פה היום, משפחות מרובות ילדים של אבות שעובדים מבוקר עד לילה והם ברמתם השכלית, באינטליגנציה שלהם ובמיומנות שלהם, לא מסוגלים בכוחות עצמם לקבל את ההצעות שפרזות מציעה להם. הם יכולים לחיות כל הייהם באותה מציאות והם לא יכולים למצוא להם דירה. מר קנט מצא לנו אתגר, שאם יש עובדים קהילתיים שהם יחפשו להם דירת ביחד אתם. אני מוכרח לומר שיותר פשוט להפעיל מתנדבים לשיעורי עזר, ויש הרבה פעולות קונסטרוקטיביות שאפשר לנסות להתמודד אתן. אבל אני לא חושב שנצליח להתמודד עם הבעיה שנזרקה לנו. אני לא חושב שנוכל למצוא את המתנדבים האלה שיחפשו את הדיור. זה משהו הרבה יותר מורכב. זה דבר שאנחנו צריכים לבדוק אותו.

מ. גז:

אפשר להשתמש בשירות הזה.

היו"ר ש. ארבל:

האם היו נסיונות מצד חב' פרזות, העריה ומשרד השיכון להציע לאנשים האלה להטיב את תנאי הדיור, האם היה שיתוף פעולה או לא? יושבים כאן הנוגעים בדבר, עוד מעט נשאל אותם.

א. עמיאל:

יושבים כאן מר קנט, מר מאירי עובד קהילתי והתושבים אשר עוברים

את היסורים של השגת הדירות. אני לא מאשים את מר קנט, הוא בעצמו כפוף לקריטריונים מסויימים וזה ענין של אפשרויות.

היו"ר ש. ארבל:

האם זאת אוכלוסיה צעירה, עובדת או לא, בטיפול הסעד?

א. עמיאל:

זה כולל זוגות צעירים, משפחות מרובות ילדים, רובם עובדים, אבל לצערי, יש חלק שהוא זקוק לעזרה גם בתחום השיקום. אין היום גוף במדינת ישראל שיכול לעזור לאוכלוסיה הזאת מבחינת שיקום, אבל זאת בעיה אחרת. אני מתעכב על בעית הדיור. נתקלתי בשני מקרים של הורים שהם התחתנו ילדו או שניים, הוא גר אצל הוריו והיא אצל הוריה והתנוקות מתרוצצים בין שתי המשפחות. אני לא צריך לומר מה תהיה התוצאה של הילדים הללו בעוד כמה שנים.

בעקבות הפלישה היו דיונים רבים

ואחד הדברים שהושג, ומר קנט עזר פה, הוא שעמידר חטפל בענין שיפוץ הבתים. חלק גדול מהדיירים גרים בשכירות ולפי החוק בעל הבית צריך לשפץ. שני עובדים קהילתיים הופיעו אצל מר מינץ, מנהל עמידר, בעקבות אותה החלטה, והוא דחה את הענין מכל וכל. הוא לא היה מוכן להכנס לנושא הזה בכלל. הענין הזה של שיפוץ, לנצל את ההזדמנות שאנשים

א. עמיאל:

לא יגורו ברטיבות, אני חושב שזם אחד הנקודות שלא צריך לזלזל בזה.

ד"ר מ. משכן:

אני רוצה להתחיל בעצם המושג של פלישה וכדומה. הפלישה נעשתה חוץ כדי בסכמה ומתן יד של המועצה הציבורית. כלומר, רק לאחר שאנחנו במשך קרוב לשנה וחצי מנסים לטפל בעניין בכל הדרך שהיא, ואם זה דרך פרזות, משרד השיכון, משרד הסעד והיחידה לרווחה חברתית במשרד ראש הממשלה.

למעשה, הסקר שנמצא אצלנו הוא סקר שנעשה ע"י עובדי העיריה וחוא משקף את המצב בכללותו. אני חושב שהנקודה הגרועה ביותר זה עצם כל אותה שיטה ניקוד שניתן. כלומר, אם יש חולה בבית אתה מקבל תוספת ניקוד. אתה חולה נפש אז עברייני, הנחשב לעתים קרובות לחולה נפש, יש לנו פתרון. אדם החולך להיות עברייני, הוא יקבל כמה נקודות. דבר יותר אבסורד, ילדים כל עוד לא חלו אין להם ניקוד. ההכר הבטוח ביותר הוא שבמצב הנוכחי הם יחלו. התוצאה הישירה היא מזעזעת. פה דבר על מחלות לב ושגרון, אבל לא העלו עוד דבר וזה המצב הנפשי שנוצר פה. ברחוב בר-יוחאי בין 70% ל-80% מן הנערים לא מתקבלים לצה"ל או במקרה הטוב יותר הם מתקבלים....

מ. קנט:

אני מציע שתבדוק את המספר הזה.

ד"ר מ. משכן:

עוד לא סיימתי - או שהם מקבלים סעיף עצבים והם מופנים ליחידות שירותים ושם הם לא נקלטים. עצם העובדה שבחור מגיע מקטמון ט', ברגע שהוא נרשם בלשכת הגיוס, אוטומטית הוא מופנה לבדיקה פסיכטרית.

היו"ר ש. ארבל:

אני לא יכולה לקבל דברים כאלה נאמרים על האוכלוסייה.

ד"ר מ. משכן:

אני לא מדבר פה נגד האוכלוסייה.

זו אמיר:

אלה דברים קשים ביותר והם נרשמים. אני מציע שהוא יאמר כל מה שיש לו לומר, אם זה נכון, זה דורש טיפול ולא טיפול רגיל.

ד"ר מ. משכן:

אני אומר את זה לזכות. זאת תוצאה של מצב שהיה קשה להנשיר.

מבית הספר היא גדולה.

מ. קנט:

אם זה נכון, זה חמור.

ד"ר מ. משכן:

כשישנם שני בלוקים שבהם עד לפני זמן מה היו 920 ילד, אי-אפשר לצפות למשהו אחר. זאת תוצאה ישירה של המצב, זה בדמנו ובנפשנו. במקרה זה חבר הכנסת אמיר מכיר אותי בתור איש צבא. בתור קצין בצבא אני לא יכול לעכל את הדבר הזה שבחורים כאלה לא יכולים להגיע ליחידות קרביות, אלה שקבלו סעיף עצבים ברוב המקרים נפלטו מהצבא. אנחנו לוקחים כביכול את שכונות המצוקה ומרכזים אותם גם בצה"ל. מפקד בסיס קליטה ומיון לשעבר סיפר לי את הדברים המזעזעים האלה. זאת תוצאה ישירה של מצב הדיור. חבר כנסת שביקר במקום נחלל בילדה שמכינה שיעורים באסלת בית השימוש - כיצד ילדה כזאת תגיע למשהו? מאות ילדים סובלים ממחלות שגרון ולב. נתקלתי בילדים שמסתובבים ברחוב

ד"ר מ. משכן:

באמצע הלילה כי אין להם איפה לישון. התוצאה היא הדרדרות לפסע.

נקודה אחרונה - אין עיני צרה בעליה. אני רוצה לציין דבר אחד, כשישנו בנין שלם שהוא כולו ריק מזה שנתיים וחצי בקטמונים כי הוא נשמר עבור עולים שעשויים להגיע בצפנד דלאנשלם האלה אין איפה לגור, זה לא פותר את הבעיה זה רק מקשה.

מ. אילוז:

מאז הפלישה ב"פח" קיימנו מספר פגישות עם מנהל משרד השיכון ומנהל פרזות. בכל הפגישות האלה נענינו בשלילה. באחת הפגישות נחבקשנו להמציא רשימה של הזוגות הצעירים החיים בצפיפות כדי שנוכל לדון על כל תיק ותיק. דנו על כל תיק ותיק ולצערנו לא יצא מזה שום דבר. היו כמה אנשים שפגיע להם דירות, הם צברו את הניקוד הדרוש. הטענה של מר קנט, שאין דירות בזמן האחרון ואנשים אלה יצטרכו לחכות שנתיים-שלוש שנים. היו גם כמה זוגות של 12 ו-13 נפשות ואושרה להם הלוואה...

מ. קנט:

ישנה אפשרות לרכוש דירת "נר".

מ. אילוז:

היו כמה זוגות שמצאו את הדירות, חברת פרזות ראתה את הדירות ואמרה שהיא לא מוכנה לרכוש אותן כי הן יקרות מאד. אח"כ חב' פרזות רכשה להם דירות בקומות עליונות וישנם אנשים חולים שלא יכולים לעלות לקומה רביעית.

שיטת הניקוד אינה פועלת, לפי דעתי. כפי שהשיטה הפעל צריכים ילדים להיות ממש עוורים או נכים.

היו"ר ש. ארבל:

אם יש צפיפות גבוהה, אז הניקוד גבוה מאד.

מ. אילוז:

אנשים עברו מעל ומעבר למה שדרוש ועדיין לא קבלו דירה. לפי דעתי, שיטת הניקוד פסולה, כי צריך לראות איך חיים האנשים ולא להתרשם מהניקוד.

אנחנו התכנסנו פה כדי שתטפלו בענין הזה ואני מקווה שתפתרו את הבעיות שלנו.

מ. קנט:

קודם כל, יש לי מחאה גדולה לוועדה ויטלנו לי ידידי מקטמון - חברת פרזות לא מטפלת רק בקטמון. בעיה דומה קיימת בכל השכונות בירושלים. לא צריך שהכנסת תטפל בשכונה אחת בירושלים כאשר הבעיה היא יותר רחבה. אני מאד מכבד את הוועדה, אבל המצב בקטמון כפי שהחברים הארו אותו הוא קיים לא רק בקטמון אלא בעוד כמה שכונות. מפני שאנשי קטמון הפגינו או פלשו הענין עלה על השולחן. אני חושב שזה לא צריך לעלות בדרך כזאת.

ד. לוי:

המצער הוא שאם אין הפגנות ואין צעקות לא מתקדמים דברים.

היו"ר ש. ארבל:

באותו יום שהיתה הפגנה ראיתי אותך באיזה שהוא מקום, אמרתי לך ואמרתי להם, במסגרת הדיון על שכונות העוני נדון גם לגבי העניין של קטמון. מאחר והתופעה היא כפי שהיתה, אנחנו רוצים לשמוע אותם. זה לא אומר שדנים רק עליהם. אנחנו דנים על ירושלים. האם אתה נמצא אתנו פה בפעם הראשונה?! היתה התחייבות של חברי כנסת שנשמע אותם בוועדה כדי שימחישו יותר את הכאב. אני חושבת שההערה שלך לא היתה במקום.

מ. קנט:

אני מוכן שההערה תימחק. בירושלים יש מצוקה זהה למצוקה שישנה בקטמונים. המצב הוא פחות או יותר כפי שתארו אותו.

לגבי פתרונות - מתוך אותה רשימה

מפורסמת של 91 פולשי "פח", ישנו עם הוועד ומסתבר כך: 26 יהודים מעולם לא פנו לפרזות. ל-11 אושרו דירות נר. יש לנו אדם שמרכז רשימת דירות שעומדות למכירה בירושלים. אנחנו לא קונים דירות למלאי. יש מצב עובדתי של 12 דירות שקבלנו אותם, הצענו אותם לאנשים והם לא רוצים לקבל אותם. כאשר מקצים את הכסף, אנחנו אומרים לאיש לחפש דירה ואנחנו נרכוש אותה. בקשתי גם מהעובדים הקהילתיים, מיו"ר המועצה הציבורית ומוועד אוהל יוסף: בואו תעזרו לנו, תלכו אל היהודי שעוסק בנושא תקחו את הדירות לאנשים ואת האנשים לדירות. למען האמת הרבה לא עשו. הכסף עומד לרשותם. אני לא מקבל את הטעון שרוכשים דירה ואנחנו לא מקבלים. הדירה נבדקת ע"י איש טכני כדי לראות אם אין רטיבות ואח"כ ישנו שמאי שהוא אינו שמאי ממשלתי. אנחנו רוכשים בערך 10 דירות לשבוע מכל הסוגים.

היות וישנה מצוקת דיור קשה בירושלים

זמנתי אלי את יו"ר האגודה, את העובדים הקהילתיים ואת יו"ר הוועד הציבורי ואמרתי להם: בירושלים קשה להשיג דירות בכמויות מסיביות, אני מציע לכם לשלוח לאזורי פיתוח. נאמר לי ע"י מי שהיה יו"ר אוהל יוסף: אנחנו מזכנים ללכת כקבוצה לארגון את זה. זמנתי את אותה קבוצה וסוכם שהוועד הציבורי יגיש רשימת אנשים שמוכנים ללכת. אני קבלתי על עצמי במידה ותהיה בעיה של הכשרה מקצועית של אנשים, להחקשר למשרד העבודה כדי שיקבלו הכשרה מקצועית. בחלק מהדברים כאשר אנשים צריכים קצת לסייע בפתרונות, אין כל כך מפגש. אני לא אומר שזה פתרון טוטלי לבעיות. אבל בנושא אזורי פיתוח ורכישת דירות יד שניה, צריך קצת שיחוף פעולה מצד כל הגורמים ולא רק לצעוק לא עושים דבר.

לגבי זוגות צעירים - אנחנו

הודענו בכל מקום שיש יותר משתי משפחות חתם גג אחד אנחנו נוציא זוג צעיר אחד. זה מבחינת נתינת דירות זמינות ליד.

מבחינת בניה - אנחנו קשורים

למשרד השיכון. אני מעדיף ששמריהו יענה בנדשא זה.

על קינמון של המועצה הציבורית שעוסקת

בבעיות דיור בירושלים נודע לי אחרי הפלישה, אחרי שהזמין אותי מפקד משטרת ירושלים לפגישה אתם. אמרתי להם: אם אתם מועצה ציבורית ובעית דיור היא הבעיה המרכזית, מדוע לא ראיתי אתכם עד היום? חשובה לא קבלתי.

ז' אמיר:

כמה זמן זה קיים?

א. עמיאל:

שנתיים.

פ. קנט:

האמצעים הנתונים לא מספיקים למתור
את הבעיה בירושלים והמספר של
16 אלף הוא נכון, אבל 16 אלף המשפחות האלה צריכות סיוע מכל הסוגים,
לפעמים מספיקה סגירת מרפסת, לפעמים מספיק תיקון, לפעמים צריך לתת
הלוואה.

מתוך 91 משפחות ל-10 יהודים יש
דירות בבעלותם והם מחר בבוקר יכולים לקבל 120 אלף לירות בהחזר של
350 לירות לחודש. יש סירוב מוחלט ללכת לכוון הזה, אני לא יודע
מה הם הנימוקים, כי 350 לירות החזר זה פחות משכר דירה שמשפחה
גדולה צריכה לשלם עבור דירתה. חלק מהדברים חמורים וצריכים פתרון,
חלק מהדברים צריך קצת רצון טוב והענות מהצד השני. אין ספק שכמות
הפתרונות שאנחנו מקבלים בשנה לירושלים לא עונה לקטמונים ולא לשכונת
אחרת. זאת תוצאה, שלנו אין שליטה עליה. אנחנו מחלקים לכל ירושלים
לפי אותו מפתח של ניקוד שאולי הוא לא טוב לכולם, אבל הוא שווה
לכולם. אין דרך אחרת. אני מוכן לקבל כל הצעה לשינוי קריטריונים
לדירות בתנאי שהטיפול יהיה זהה לכולם.

אני רוצה שוב להדגיש, קטמון היא
שכונה שמצבת גרוע, היא אינה יחידה בירושלים מבחינת הטיפול בחברה
פרזות.

ש. כהן:

זאת הפעם הראשונה שאני נפגש עם
בעיות של השכונה ועם האגודה.
הפעילויות שלנו בירושלים כמו בעוד 2-3 ערים גדולות בארץ מופקות
בידי פרזות והדירות הן בידי עמידר. אנחנו רואים אמרפצות ונכנסים
של משרד השיכון שצריך לפתור בעיות. אני הייתי בין אלה שקבלו את
המכתב של אגודת אוהל יוסף והוא יצא ב-18 למרס, אלי הוא הגיע ב-20
לאפריל והפלישה היתה ב-28 לאפריל. לאחר שקבלתי את המכתב בקשתי
ממר קנט לבדוק את הנושא.

מה היתה ההצעה של אגודת אוהל יוסף?
ההצעה היתה להקים שירות מיוחד עם רפרנט למשרדים הממשלתיים ולגורמים
בעיריה כדי לספל במיוחד בשכונה. ההצעה בכללותה היתה נראית לי,
פרט לחסתייגות אחת שלא ניתן לתת לרפרנט סמכויות שאין אפילו בנוהלים
של משרד השיכון לוועדות אכלוס מקומיות. ועדות אכלוס מקומיות קיימות
על פי נוהלים של משרד השיכון ורוב החברים בהן הם לא עובדי משרד
השיכון אלא עובדי ציבור. גם לוועדות אלה אין סמכויות מרחיקות לכת
כמו שהאגודה בקשת עבור הרפרנט. אבל, אין ספק שהרעיון להקים שירות
כזה עם איזשהי סמכות היה נראה לי. הדרך שד"ר משכן הציע על פלישה,
לא מקדמת את העניין.

מהדברים ששמעתי לא נוכחתי לדעת
שחברת פרזות לא טפלה בחושבי קטמון ש' יותר גרוע ממה שטפלה בשכונות
אחרות בירושלים, כמוכן באמצעים המוגבלים שיש לה ואת האמצעים המוגבלים
שיש לה היא מקבלת מן הממשלה. החקציב שעומד לרשות פרזות בשנה זאת
הוא יותר קטן ממה שהיה בשנה שעברה, למרות שמחירי הדירות עלו ורק
לפני שבוע קצצו למשרד השיכון 400 מליון לירות ולדברים יש השלכות.

מ. ידיד: מה חלקם של שכונות העוני?

ש. כהן: שום דבר, אלא יש לזה השלכות. אם היו התחלות בניה שבחלקן היו מיועדות לזוגות צעירים, ברור שדירות מתפנות יהיו פחות, למרות שבחציב ההלוואות לירושלים לא חל קיצוץ.

פה היה ערעור של מר אילוז על שיטת הניקוד כאשר לא הוטבר מה היא שיטת הניקוד. בפרזות יש שיטת ניקוד שנראית יותר מתקדמת מאשר בחברות שיכון אחרות. ברור, ברגע שאתה מנסה לקבוע קריטריונים, לא תמיד זה מסתדר עם בעיה מיוחדת ואתה מוצא סיבה להתמרמות. יחד עם זאת ב-1 ליולי מתחילים בתכנית סיוע חדשה. הלוואה של 3+ תגיע ל-130 אלף לירות...

ד"ר מ. משכן: מה אתה יכול לקנות ב-130 אלף לירות?

ש. כהן: כמובן סיוע תמיד מכוון לזה שהפרט יעשה מאמץ והוא צריך לעשות איזו פשרה, לפעמים זה בקומה, לפעמים זה בשכונה. נכון, בירושלים לא נותנים הלוואה עומדת על אף החשיבות. אנחנו מעודדים פחות בסיוע לתושבי ירושלים, כמה שהדברים נראים חמורים, מאשר לתושבים באזורי פיתוח.

הדיור לא תמיד אך ורק מצוקה בבית או צפיפות בבית. הדיור הוא גם בעיה של שכונה. בירושלים זה המקום היחידי שבו משרד השיכון לא קיצץ את התקציב של השלמות פיתוח. האופי של השכונה, המידרכת, מגרש המשחקים, גינון כל אלה דברים לא פחות חשובים מאשר צפיפות בדיור. זה המקום היחיד שלא עושים קיצוץ בשנת 1976 אלא מוסיפים.

היו"ר ש. ארבלי: מה עם ההרחבות?

ש. כהן: את זה עושה עמידר. חשוב גם להרחיב ולהשלים פיתוח בתוך השכונה.

שמעתי את הסיפור של ד"ר משכן על הבית של משרד הקליטה שעומד ריק. אנחנו בדקנו את זה באמצעות מר קנט. הם טענו שיש עולים והם מאכלסים את הבית ואנחנו לא בודקים את משרד הקליטה. במידה ויש לכם פרטים מדוייקים על הבית חמסרו לנו ואני אבדוק עם משרד הקליטה.

מ. גז: לך יש הרבה יותר סמכויות לפנות למשרד הקליטה.

ש. כהן: אני רוצה לאמת את הדווח השוטף של המחשב עם אנשים שגרים בסביבה. אני רוצה לומר עוד דבר אחד - יש למשרד הקליטה מרכז קליטה בקטמון ט'. אנחנו מנהלים מו"מ על פינוי המרכז כולו כדי להועיד אותו להטבת הנאי דיור לתושבי השכונה.

מ. גז: מה הוא גודל הדיירות?

י. פלד:

60 מ"ר

אני רוצה להתייחס לשלושה דברים:
 1. הרחבת חדרים - התכנית הוקפאה משני טעמים: 1. עקב דרישת עיריית ירושלים לכל הרחבה להחקיין מקלט. יש סידור לכופר מקלט, העירייה לא מסתפקת בכופר מקלט. 2. כל ההקצאה השנתית הארצית היא 300 חדרים, יותר מזה לא נקבל. נצטרך את אותו קטע לחלק לפי מפתח ארצי וירושלים תקבל את חלקה.

בענין רטיבות ושיפוצים - מנהל המחוז יזמין את הוועד ידון אתם על שיפוצים, יבדקו את הבתים לראות מה הרטיבות ויעשו מה שצפוי לעשות. אגב, זה לא רק בשכונות האלה.

היו"ר ש. ארבל:

זה אותו מנהל שהזכירו-פה?

י. פלד:

אני לא יודע אם הוא דיבר אתם על רטיבות. בשיפוצים התכנית הוקפאה

וגם בתכנית פיתוח שכונתית.

א. עמיאל:

זה בניגוד לחוק.

י. פלד:

אתה יכול לומר כל כמה שנים צריך לשפץ את הדירה?! אין חוק

כזה בארץ.

מ. אילוז:

יש חוק עזר שאומר את זה.

י. פלד:

לא נכנס כרגע לויכוח. אם יש חוק נראה מה הוא אומר.

לגבי פיתוח שכונתי: מדרכות, האורה וכו' - נתבקשתי ע"י משרד השיכון לצאת מהתמונה. זה קשר ישיר בין משרד השיכון לעיריית ירושלים.

לגבי מתן פתרונות בירושלים - אנחנו איננו גורם. כל הדירות שמחפנות אצלנו עומדות לרשות פרזות לקביעת מועדים.

היו"ר ש. ארבל:

אז עמידר יכולה לסגור את החנות השנה.

ז' אמיר:

מר נשאר, רק תשלום משכורות?

י. פלד:

למה? חדרי בטחון זה כלום.

ד. אביכזר:

אני רוצה להשיב לדבריו של מר קנט. הוא הזכיר את התכנית של עיירות הפיתוח. בן-אדם שגדל 24 שנים בירושלים, יש לו משפחה וילדים, הוא לא יכול לעזוב מחר את ירושלים ולגור בעיר פיתוח. הוא לא יכול לעזוב את העבודה. זה לא פתרון. אתן דוגמא ממני - רציתי ללכת לקרית גת. כאשר הלכתי לראות את הדירה, קבלתי צמרמורת, חשבתי שאני נכנס לאורות סוסים. האם זה שיכון של עיירות הפיתוח!?

ש. כהן:

מתי זה היה?

ד. אביכזר:

לפני ארבעה חדשים.

ש. כהן:

תיתן לי את הפרטים.

ז' אמיר:

כנראה נתנו לך דירה שהיא בתהליך של הריסה. ערי הפיתוח לא זקוקות לטובות. יש להן חשתי חברתית טובה מאד למרות הבעיות.

ד. אביכזר:

בקשר לתכנית "נר" - החברים שלי ב"אוהל יוסף" הלכו לישיבה אצל מר קנט והוא נתן לכל אחד מהם את החשובה שלו. אני ואחי גרים באותה דירה של ההורים. הוא אמר שאחד מאחננו זכאי לתכנית "נר". הלכתי לברר בפרזות, זרקו אותי משם ואמרו לי שאין דבר כזה. כל מי שאומר משהו לא טוב, עומד שם בריון ומסלק אותו.

מ. אילוז:

צריך להעמיד אותו במועדון לילה ולא בפרזות. ככה פותרים את הבעיות של האנשים!?! העיקר שהאדם הזה קיבל דירה.

ד. מאירי:

אני עובד בעיריה כ-15 שנה. המימצאים שמצאנו בקטמונים הם מן החמורים ביותר. אתייחס לגבי עובדות לא לגבי בקורת. פקדנו, שני עובדים קהילתיים, 207 משפחות. מצאנו אצל 116 ילדים והורים הסובלים מקדחת שגרון וכתוצאה מזה התפתחות למחלות לב ומחלות דרכי הנשימה. יש מקרים קשים, אשפוזים חוזרים של פעמיים ושלוש פעמים בשנה. רצייתי לוודא את הדברים ופניתי לרופאים. השגנו מימצאים, אם אתם רוצים אני מוכן להגיש לכם אותם. קדחת השגרון פוגעת בעיקר ילדים. 25% מהילדים לוקים במחלות לב. בירושלים לבד, לדברי קרופאים, 5% מהילדים לוקים במחלות לב וזה פי עשר מהמקובל בעולם כולו.

ד. לוי:

בדקתם מה האחוז מתוך 5% הם ממשכנות עוני?

ד. מאירי:

הסקר שלנו נעשה ברחוב בר-יוחאי ומתוך 700 דירות בחרנו 207 דירות. מתוך זה 116 משפחות, ילדים והורים חולים במחלות האלה. הייתי אצל ד"ר נחמיאס, הוא מעוניין לבדוק את העניין. הוא נכנס לדירה ראשונה וראה שני ילדים תלמידי בית-ספר יסודי. מה אתם עושים בבית? הוא שאל - אני חולה בדלקת פרקים. מה אתך? יש לי דלקת ריאות ואני שוכבת בבית. בבקורי בבית-החולים ביקור חולים שהוא מטפל בחולי רבמטיזם אני פוגש לעתים קרובות ילדים. מסתבר שילדים מאבדים מאות ימי לימודים בשנה.

לשאלתו של הה"כ דוד לוי - 35%

מילדי מוסררה והקטמונים מאושפזים לפחות מגיל שנה פעם או פעמיים בשנה, לעומת ילדי רחביה 0.15%. הילדים האלה הופכים להיות נכים כל ימי חייהם.

היו"ר ש. ארבל:

מה הסיבות לכך?

ד. מאירי:

בדקנו עם הרופאים. ישנו קשר בין הנאי הדיור לבין המחלות. כי לא במקרה 35% מילדי מוסררה והקטמונים מאושפזים בגלל דלקות פרקים

ד. מאירי:

ומחלות דרכי הנשימה לעומת 0.15% ילדי רחביה.

מ. קנט:

35% מסך הכל הילדים?

ד. מאירי:

סך הכל הילדים בשכונה.

מ. קנט:

זה מספר מדהים.

ד. מאירי:

ד"ר משכן הפנה את חשומת הלב על סקר שהופיע בעחון ונעשה ע"י בית הספר לרפואה ושהקיף 3000 ילדים שלוקים במחלות. הסקר של פרופסור דוויס הקיף 8000 ילדים מתוך 40 בתי-ספר. הוא מצא שכתוצאה מכל המחלות האלה מאבדים 165 אלף ימי למודים בשנה. אלה השלכות בריאותיות, השלכות כלכליות.

הייתי עד בערב חג הפסח לאנשים שסיידו את הכתים. במקרה מסויים אשה סיידה את הבית והזמינה אותי לראות. היא השקיעה אלף לירות לשם סיוד. באתי לאחר שבוע הכל מקולף כלא היה, רהיטים מתבלים במהירות והולכים לאיבוד אנשים עושים חרסין בבית, היא לא מחזיקה. כאן אומר מר מינץ שתשפית ביסודה לא טובה. לדעתו, תיקון דירות והרחבת דירות לא יתכן כי זה מבחינה אקולוגית חמור. הבניה פגומה ולכן יש רטיבות וכל הבעיות.

מ. קנט:

הכל אפשר לתקן.

ד. מאירי:

מר מינץ טוען שלגבי בתים בודדים אי-אפשר לשפץ כי זה צריך לעלות מאות מליוני לירות והוא לא חושב שהממשלה תעמוד בזה.

לגבי השלכות חינוכיות - אנחנו מגדלים דור של ילדים שאין להם מקום להכין שיעורים והייתי עד למקרים כאלה. אשה משליטה סדר, לפעמים מכה, כדי להשתמש בשולחן להכין שיעורים.

היו"ר ש. ארבל:

אין מועדונים?

ד. מאירי:

הם לא עונים על הדרישה. ילדים עדים בבית ליחסים אינטימיים בין ההורים.

לגבי זוגות צעירים - אם מדובר בניקוד, אני לא יודע איזו שיטה טובה יותר. לא זאת הבעיה, הבעיה היא אחרת. היות ואין די פתרונות לתת לזוגות צעירים, מרגע שהרשמה ועד להכנסת לשיכון, לעתים נשחקה המשפחה ויש מקרים של גירושין. עם כל הרצון הטוב שיש בפרזות, גם שם הם מוגבלים במתן פתרונות. זאת בעיה יותר מדינית-ממשלתית.

א. עמיאל:

זאת בעיה של חברי הכנסת.

ד. מאירי:

אנשים שוכרים דירות ומשלמים 700 לירות מתוך משכורת של

1,200 לירות לחודש.

מ. קנט:

ב-1 ליולי הם יוכלו לקבל
350 לירות לחודש.

ד. מאירי:

לגבי 350 לירות זה יפה. אלא
שהזוגות הצעירים טוענים שהם
עייפים לעבור מדירה לדירה. הנזק החינוכי שנגרם לילדים הוא רב,
מתערער בטחוננו של הילד, שלא לדבר על רהיטים שנהרסים. פה לא נפתרת
הבעיה אלא היא נדחית לעוד כמה שנים וכל האפשרויות לחסוך את הכסף
יורדות לטמיון כי הם משקיעים את הכסף בשכירת דירה.

היו"ר ש. ארבל:

מה הן ההצעות שלכם?

ד. מאירי:

יש כמה רשויות שמטפלות בענייני
שיכון והאנשים האלה מטלטלים ממשרד
למשרד. הם טוענים שיש להם הרגשה שמשטים בהם. אנחנו מציעים שיקום
גוף אחד שיטפל בענייני שיכון. במקרה שהם נאלצים לקנות דירה, סבסוד
הדירה ממקורות ממשלתיים שונים, החצר הלוואות לפי יכולתו של האדם.
אנשים אינם יכולים לעמוד בעומס הכספי.

דבר נוסף - באירופה יש תכניות
חומש, לפי תכנית זאת אומרים לזוג הצעיר אתה תקבל דיור תוך שנתיים-שלוש.
הזוג יודע שתוך זמן מסוים תפתר הבעיה שלו וכתוצאה מזה לא קיים משקע
חברתי לא טוב.

אני חושב שמדינת ישראל חייבת,
קרקעות ששיכות למדינה, במקום לתת אותן לקבלנים, להעמיד אותן לרשות
הזוגות הצעירים.

אנחנו כעובדים מקצועיים עשינו את
חובתנו. לגבי השאר, איני יודע לאן זה יגיע. אח"כ באים בטענות לעובדים
הסוציאליים שלא מרסנים את התושבים. איך אפשר לרסן משפחות במצב כזה.

א. עמיאל:

בענין הרפרנט יש אי-הבנה גדולה.
משרד הסעד מוכן לתת גוף של
עובדים סוציאליים, אבל הם יהיו חסרי אונים בטיפול באותם בחורים
שיש להם בעיות דיור. אנחנו לא יכולים להתמודד עם הבעיה אם לא יהיה
רפרנט בשירותים השונים כדי שהוא יעמוד לצד העובדים הסוציאליים.

ד"ר מ. משכן:

כאשר היתה הפלישה ב"פת" הזעיקו
אותי בטלפון ובמכרקים והגעתי
לשם לא ביום הפלישה אלא במוצאי שבת. דבר ראשון שראיתי הוא שהיו
במקום שני עוזים של אנשי מילואים שהיו בחופשה. דבר ראשון שעשיתי
זה סילוק העוזים. לולא הגעתי יתכן שאותם עוזים היו מופעלים נגד
השוטרים.

מ. אילוז:

לדבריו של מר קנט בענין אזורי פיתוח -
ארגנו קבוצה שהיתה מוכנה ללכת לשם,
אבל בגלל שיש להם תיקים במשטרה דחו אותם.

דבר שני - אם נאמר ש-28 משפחות
לא פנו לפרזות, זה מראה עד כמה האנשים לא יודעים לאן לפנות. זה לא
מפני שהמצב שלהם טוב.

היו"ר ש. ארבלי:

יש עובדים קהילתיים הם יכולים להדריך אותם.

מ. אילוז:

כאשר נתקלנו במקרים האלה, התחלנו לטפל בהם.

היו"ר ש. ארבלי:

אנחנו שמענו אתכם, נתתי לכם לומר את מה שמעיק לכם. האמינו שהדברים כואבים לנו לא פחות מאשר לכם. אנחנו מכירים את התנאים, בקרנו בקטמונים מספר פעמים ואנחנו יודעים באיזה תנאים גרים שם. אנחנו זועקים את הזעקה בכל הזדמנות. אנחנו לא יכולים להוציא את עצמנו מהכלל והדברים אינם פשוטים. כל יום אנחנו שומעים על מקום אחר, זה לא ירושלים. אנחנו רואים את כל התמונה לפנינו. אנחנו נדון ביחד עם הגורמים הנוגעים בדבר בנושא הזה בכובד ראש. אם יש עוד נתונים, נשמח לקבל אותם, כי מה שמענו היום הם דברים מזעזעים וצריך לבדוק אותם. אם הדבר נמשך כל כך הרבה זמן, איפה העובדים הקהילתיים? ואם עשו סקרים, מה יצא מזה?

אנחנו היום שמענו אתכם ובישיבה אחרת, ביחד עם הגורמים הנוגעים בדבר נשב על המדוכה הזאת ונדון בה.

מתי?

ד. אביכזר:

מתי שתהיה לנו אפשרות להמשיך בדיון.

היו"ר ש. ארבלי:

אנחנו רוצים תשובה.

ד. אביכזר:

אין לי תשובה ותרופת פלא לתת לך. בענין האזבסטונים דנו לפני מספר אנחנו מבררים ומנסים כמה שאפשר

היו"ר ש. ארבלי:

חודשים, אתה חושב שהבעיות נפתרו?! לקדם עניינים.

אנחנו נציגים של תושבי הקטמונים וצריכים לתת תשובה לאנשים.

מ. אילוז:

אין לי תשובה לתת לכם.

היו"ר ש. ארבלי:

ועדת העבודה קבלה בכאב את הפניה שלכם והיא מבררת.

מ. גז:

אנחנו לא הכתובת לביצוע. אנחנו משמשים פה לאותה אוכלוסייה שכואב לה.

היו"ר ש. ארבלי:

שיהיה לכם ברור, מסקנות של ועדת הכנסת הן לא חוק. לצערי, השר יכול להתחשב בהן.

ד' אמיר:

מר קנט, אתם נפגשים עכשו עם שר השיכון, אני מבקשת מכם להביא בפניו את כל מה שהעלו פה, ובאחד הימים נקיים המשך לדיון בנושא הזה.

היו"ר ש. ארבלי:

אחד הנזשאים שלגז הוא הענין הזה.

מ. קנט:

אם כך, השכונה תמשיך להאבק באמצעים שלה.

מ. אילוז:

תודה רבה, ישיבה זו נעולה. הישיבה ננעלה בשעה 12.15

היו"ר ש. ארבלי: